

אוניברסיטת בר-אילן
המחלקה למדעי המדינה

סכסוכים בפוליטיקה העולמית: מלחמה קרה, דטאנט והמאה ה-21 (01-341-71)

קורס בחירה שנתי (2 ש"ש) – ב.א.

תשס"ז

ד"ר מירב משאלי-רם

שעות קבלה: יום א' 12:00-13:00

מס' חדר משרד: מדעי-המדינה, קומה ג' חדר 2

דוא"ל: sh_ram@netvision.net.il

תיאור ומטרות הקורס:

סכסוכים בזירה העולמית הינם אירועים מרכזיים בפוליטיקה העולמית. הקורס יעסוק במגוון תופעות שמבטאות קונפליקט, ביניהן סכסוך-מתמשך, קונפליקטים אתניים, משברים בינלאומיים, טרור ומלחמה. במהלך הקורס ייבחנו היבטים תיאורטיים ויישומיים של סכסוכים במערכת הגלובלית והתפתחותם לאורך זמן. יישום התיאוריות יכלול השוואה בין קונפליקטים ומשברים בינלאומיים באזורים שונים במערכת ובתקופות שונות – במשך המלחמה הקרה, בתקופת הדטאנט ובראשיתה של המאה ה-21.

דרישות הקורס והרכב הציון

השתתפות פעילה והגשת תרגיל- בית 30%

בחינה בסיום הקורס 70%

המבחן יהיה אמריקאי (שאלות סגורות), ללא חומר עזר. המבחן יכלול שאלות על החומר התיאורטי – סכסוכים, משברים, מלחמות, ונושאים הקשורים בהם כמו מעורבות מעצמות, תיווך, משטרים בינ"ל וכד'. כן יתבקשו הסטודנטים להשיב על שאלות אודות המשברים הבינ"ל שילמדו במהלך הקורס. ידע קודם ייחשב"ל יסייע לסטודנטים בקורס זה, אך איננו מהווה תנאי מוקדם להשתתפות בו.

נושאי השיעורים ורשימת הקריאה

I קריאת חובה

1. סכסוך, משבר וסכסוך מתמשך

"סכסוך", מושגי יסוד ביחסים בינלאומיים, יחידה 7, תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 1980, עמ' 11-31.
שמור מדעי המדינה לפי אונ.מש (66801)

"משבר", מושגי יסוד ביחסים בינלאומיים, יחידה 8, עמ' 1-21.
שמור מדעי המדינה לפי אונ.מש (66801)

הרמן, צ'רלס פ., "משברים בין לאומיים", אצל איתן גלבוש (עורך), יחסים בינלאומיים, תל-אביב: עם עובד, 1980, עמ' 212-228.
שמור מדעי המדינה לפי יחס.בי (110204)

Brecher, Michael. Crises in World Politic, Theory and Reality. Oxford: Pergamon Press, 1993, ch. 1.

שמור מדעי המדינה לפי BRE (246987) וגם תדפיס (290197)448

Brecher, Michael, "International Crises and Protracted Conflicts," International Interactions, 11, 3-4, 1984, pp. 237-297.

כתב עת באולם 6

2. מקורות הסכסוך ומשבר בינלאומי

צ'רלס קגלי, יוג'ין ויטקופף (2002), "סכסוכים מזוינים בין מדינות ובתוכן", הפוליטיקה העולמית: מגמות ותמורות, ת"א: האוניברסיטה הפתוחה, ע"מ 377-401.

שמור מדעי-המדינה לפי קגל.פו (535703)

משאלי-רם/ סכסוכים בפוליטיקה העולמית: מלחמה קרה, דטאנט והמאה ה-21

וולטץ, קנת נ., "יציבות העולם הדו-קוטבי", אצל איתן גלבווע, יחסים בינלאומיים, עמ' 73-82.
שמור מדעי המדינה לפי יחס. בי (110204)

Maoz, Zeev and Bruce Russett, "Normative and Structural Causes of Democratic Peace, 1946-1986," American Political Science Review, 87, 3, 1993, pp. 624-638.

כתב עת באולם 6 וגם EJournal וגם תדפיס 5403 (352701)

3. הסדר העולמי וסכסוכים בינלאומיים
עברון, יאיר, "הסדר העולמי החדש" וכללי המשחק האיזוריים", אצל משה ליסק וברוך קני-פז (עורכים), ישראל
לקראת שנות אלפיים, עמ' 341-366.
שמור מדעי המדינה לפי ישר. לק (319965)

קליימן, אהרון. "השלכות הסדר העולמי החדש על יישוב משבר המזרח התיכון", מלחמת המפרץ -- השלכות על
ישראל, המרכז למחקרים אסטרטגיים ע"ש יפה, תל-אביב, 1991, עמ' 55-68.
תדפיס 5094 (327267)

הלר, מ., (2004), "המערכת בצילה של היפר-מעצמה", בתוך: שי פלדמן ומשה גרונדמן (עורכים) לאחר המלחמה
בעיראק. ת"א: מרכז יפה למחקרים אסטרטגיים, ע"מ 22-13.
שמור מדעי המדינה לפי לאחר. המ (576541)

4. סכסוכים אתניים
צ'רלס קגלי, יוג'ין ויטקופף (2002), "סכסוכים מזוינים בתוך מדינות", הפוליטיקה העולמית: מגמות ותמורות,
ת"א: האוניברסיטה הפתוחה, ע"מ 402-416.
שמור מדעי-המדינה לפי קגל. פו (535703)

Mishali-Ram, Meirav. "Ethnic Diversity, Issues and International Crisis Dynamics 1918-2002".
Journal of Peace Research 43, 5 (2006): 583-60.

כתב עת באולם 5 וגם EJournal

5. ייזום משברים בינלאומיים

Brecher, Michael, Crisis in World Politics, ch. 2.

שמור מדעי המדינה לפי BRE (246987)

Geller, Daniel S. "Power Transition and Conflict Initiation," Conflict Management and Peace
Science 12, 1 (1992): 1-16.

תדפיס 5404 (354129)

6. יישוב סכסוכים ומשברים בינלאומיים
הולסטי קאל, ג'. "יישוב סכסוכים בינלאומיים", אצל איתן גלבווע, יחסים בינלאומיים, עמ' 243-264.
שמור מדעי המדינה לפי יחס. בי (110204)

Wilkenfeld, Jonathan, Kathleen Young, Victor Asal, and David Quinn. "Mediating International Crises". Journal of Conflict Resolution 47, 3 (2003): 279-301.

כתב עת באולם 6 וגם EJournal

II קריאה מומלצת

בריצי, מיכאל ומרדכי רז. "דימויים והתנהגות: משבר מלחמת יום הכיפורים, 1973", מדינה, ממשל ויחסים
בינלאומיים, 11, 1977, עמ' 55-70.
כתב עת באולם 4 וגם תדפיס 3349 (188355)

גריבס, רוברט, "עיוותי תפיסה", אצל איתן גלבווע, יחסים בינלאומיים, עמ' 147-168.
שמור מדעי המדינה לפי יחס. בי (110204)

משאלי-רם/ סכסוכים בפוליטיקה העולמית: מלחמה קרה, דטאנט והמאה ה-21

הרכבי, יהושפט, מלחמה ואסטרטגיה, תל-אביב: משרד הבטחון, 1994, עמ' 245-259, 261-277, 293-312.
שמור מדעי המדינה לפי הר.כ.מל (139320)

מילר, בנימין, "מעורבות מעצמתית בסכסוכים אזוריים: מקורות והשפעות", אצל משה לייסק וברוך קני-פז (עורכים), ישראל לקראת שנות האלפיים, חברה פוליטיקה ותרבות. ירושלים: מאגנס, האוניברסיטה העברית, תשנ"ו, עמ' 315-340.
שמור מדעי המדינה לפי ישר. לק (319965)

קיסנינגר, הנרי א., מדיניות החוץ האמריקאית, תל-אביב: עם עובד, עמ' 174-184.
327.73 קיס. מד (66804)

Bar-Siman-Tov, Yaacov, "The Arab-Israeli Conflict: Learning Conflict Resolution," Journal of Peace Research, 31, 1 (1994): 75-92.

כתב עת באולם 5 וגם EJournal

Ben-Yehuda, Hemda, and Meirav Mishali-Ram. "Protracted Conflicts, Crises and Ethnicity: The Arab-Israeli and India-Pakistan Conflicts 1947-2005". Journal of Conflict Studies (September 2006).

אין (צפוי)

Brecher, Michael and Jonathan Wilkenfeld, A Study of Crises, Oxford: Pergamon Press, 1997.

שמור מדעי המדינה לפי BRE (391284)

Brecher, Michael and Jonathan Wilkenfeld, Crisis, Conflict and Instability. Oxford: Pergamon Press, 1989, ch. 5 and 6.

שמור מדעי המדינה לפי BRE (141866)

Shlaim, Avi, "The Middle East: The Origins of Arab-Israeli Wars," in Ngaire Woods (ed.), Explaining International Relations Since 1945. Oxford: Oxford University Press, 1995, pp. 219-240.

שמור מדעי המדינה לפי EXP (345490)

Stein, Janice Gross, "War Termination and Conflict Resolution or, How Wars Should End," The Jerusalem Journal of International Relations, 1, 1, 1975, pp. 1-27.

כתב עת באולם 6 וגם תדפיס 4932 (317604)

Stoessinger, John G., Why Nations Go to War, New York: St. Martin's Press, 1993, ch. 6 and 7.

שמור מדעי המדינה לפי STO (353645)

הנחיות לכתיבת העבודה

מטרת העבודה היא יישום של החומר הנלמד על משברים בינלאומיים שונים. הסטודנטים ייבחרו משבר לניתוח מתוך רשימה שתינתן ע"י המרצה, וינתחו את המשבר באמצעות המשתנים לחקר משברים מתוך פרויקט המחקר ICB. הסטודנטים יציגו את הרקע למשבר (קונטקסט), יקודדו את המשבר מזווית הראייה של המדינות השונות שהיו מעורבות בו, ינתחו את מעורבות המעצמות והאו"ם במשבר, ולבסוף יסווגו את המשבר לפי סוג השחקנים, אופי הסכסוך ומידת החריפות של המשבר. היקף התרגיל 6-8 ע"מ.